

חלוץ פרק שביעי עירובין

עו.

עין משפט גזר מצוה

א א מ"י פ"ג מהל' עירובין הלכה ד טו"ע פ"י ע"ב ע"ב פ"ו ז ב שם ובפ"ו שמו ע"פ פ"א:
ג א מ"י שם הל' טו טור ש"ע שם פ"י ש"ע ע"ב פ"ו:
ד ד מ"י שם טו"ע שם ע"ב פ"ו:
ה ה מ"י שם הלכה ט טו"ע שם ע"ב פ"ו:
ו ו מ"י שם טו"ע שם ע"ב פ"ו:
ז ז מ"י שם הל' יג טו"ע שם ע"ב פ"ו:
ח [מ"י פ"ה מהל' שבת הל' טו]:

רבינו חננאל

לזה ששוח לארץ. היה לזה ששוח לארץ תשמישו בנחת, ולזה שצידו גבוה י' תשמישו בקשה, ונתנין אותו לזה שתשמישו בנחת] וכל לזה שתשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה נתנין אותו לזה שתשמישו בנחת. וכן אמר רב חנמן בהריץ שבני שתי הצירות עמוק י' ורחב [ד',] וצידו אחד שוה לארץ נתנין אותו לזה שתשמישו בנחת כו'. וצריכא דאי אשמעינן כותל משום דבגובהה עומדו ומשתמשין, אבל חריץ דלא שחו ומשתמשי אימא לא כו'. בא ה' הכותל שגובהה מ' טפחים. אם יש במיעוטו ד' באורך הכותל ע"ל ד' ומוח להשתמש בכולו. ואם לאו אינו משמש אלא כנגד מיעוטו. פי' כנגד אותו המקום שמיטו בלבד. ואמר רבינא כגון שעקר חוליא מראשו של כותל כגון זה אינו משתמש אלא במקום מיעוטו בלבד. אי"ד ויחילא כפה ספל בקרקעית הכותל וחבריה בארעא הוי מיעוט ואם [היינו] [ג'רן] מערבין אחר. ואקשינן עליה וכו'. חביריה מאי הוי, והנתיב פנה טמונה בתבן וחריה טמונה בגחלים ואם מקצה מגולה ניטלת בשבת. ופירק כגון דאית ליה להאי ספל אונגים. והן שפתים נמשכות לאחוריה הספל ומשתעטין בצפר, ואין מגולין שאינו יכול ליטלו בשבת שהרי אונגים מוקפים. ואקשינן עליה ואפי' הכי כיון ששוליה הספל מגולין הוה ליה כלי שהוא ניטל בשבת, וכל דבר שניטל בשבת אינו ממש, כדנתן הטומא לפת וצנן כדתא [ג'רן] ונתנין אותו

ורבי יוחנן אמר א"ו מע"ין ב'ו'. פירוש מן הצד דמן החצר אפילו ברחב ד' שרי דכ"ש מוקף לה רבי יוחנן לקמן ברש"י כל גגות (דף ק"ג): **עור"ן אין מע"ין א"ו**. תימה דמאי קס"ד וכי לא ידע דרבי יוחנן איירי בצ"ן לו ארבעה ו"ל דס"ד דטעמא דרבי יוחנן (ה) משום דאין רגילות להשתמש שם ולא אסרי אהדידי והוא הדין ברוחב ד' כיון שהוא גבוה י' ואין נח להשתמש שם ולהכי לא פריך אלף לר' יוחנן אצל לרז דטעמא דמשום דבטל הוא לא שייך אלף בצ"ן בו ד' על ד': **הבא במאי עסקינן** ברשויות דרבנן. נראה דוקא כי האלף שהכל רה"י אלף שלא עירבו אצל מקום שאין בו ד' על ד' שבין רה"י לרמלית אין נראה שיחלוק רב אלא מותר לבני רה"י ולבני רמלית לכתף עליו וקנין מוכח כן בפ"ק (דף טו). דמוקי רבא הא דלאמר רב תוך הפתח א"ע"פ שאין בו ד' על ד' צריך למי אחר להמירו הפתוח לרמלית משום דמלא מין את מינו ולרה"י שרי ולא קאמר משום דעשו חיזוק אלף ודאי חף לרז בין רמלית לרה"י לא עשו חיזוק ומיחו מלניו להמיר דהתם לא נזקק טעמא דחיזוק משום דאית ליה טעמא אחרינא:

ברשויות דרבנן. צפרק כיצד (ט) משתפינן מיקל רב דימי טפי משמיה דרבי יוחנן ברשויות דרבנן ושרי אפילו להחליף כשיש בין רשות היחיד לרמלית מקום שאין בו ד' על ד' והא דלאמר ר' יוחנן הכא אלו מעלין מכאן ואוכלין מסיק דועירי אמרה:

בותל שבין ב' הצירות גבוה עשרה וצידו אחד שוה א"ר. לאו שוה ממש קאמר דאם כן לאו היינו כותל אלף הכל היא קרקעית חצר אלף כל שאין גבוה י' שוה לארץ קרי ליה כן פי' דיקונוס ו"א"ת לרז חסדא דלאמר צפרק כל גגות (לקמן דף ק"ג): גידוד ה' ומחילה ה' אין מלכטפין מאי קאמר ונתנין אותו לזה ששוח לארץ הא אין מוטללין צעלינה אלף צד' ו"ל דמכל מקום נפקא מינה דמוך ד' (א) מיהא שרי לטלטל מן הכותל לעלינה:

הפוזבן לפת וצנן ב'ו'. בשלל השישו איירי דכשהשישו לא היו ניטלין בשבת וא"ת בשלמא גזי כלאים ושבציעית אטריץ לאשמועי' דלא גרינן כשמתכוון להטמין אטו דילמא אחי ליטע אלף מועשר מה שייך כהן אפי' השריש כיון דליכא תוספת ואי (ו) נקטינן לענין דשרי לעשר עליו מן התלוש או ממנו על התלוש ולא חיישינן דילמא אחי לפרושי מן התלוש על המחוזר ומן המחוזר על התלוש א"כ הוה ליה למנקט תרומה דגזי מחוזר ותלוש גייל להזכיר תרומה בכל מקום אין תרומין מן התלוש על המחוזר פירות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פירות מחוזרין ואור"י דרגילות הוא שמתוספין מחמת ליחלומיה בקרקע כעין שאנו רואין שומין וצבליים שמתוספין אפילו כשמתמיס בחלון ועל אותו חסות ודוקא נקט הטומא אצל חס' שמקצת

מעלין. מחלצין לראשו והוא הדין דמוקדין למקום פטור הוא ובטל לכאן ולכאן להקל: **מקום שאין בו ד'**. רוחב ועומד צ"ן רה"י לרה"י ויש לנו היכר כגון גבוה מן הארץ ג' ואילו היה רוחב ד' היה נקרא רשות לעממו והוא כרמלית ואסור לכאן ולכאן אצל

עכשו נקרא מקום פטור ומותר לכאן ולכאן לכתף עליו משאוי שלהן: **ובבד שלא יחליפו**. דרבנן היא דלילו חיובא ליה דבעינן עקירה מרשות זו והנחה לרשות זו והכא עקירה מרה"י גמורה והנחה למקום פטור ועקירה ממקום פטור והנחה לרה"י גמורה: **וכי ליש ליה דרז דימי**. בתמיה. והא מתניתא היא במסכת שבת בפ"ק (דף ק"ג): **עומד אדם על האסקופה נוטל מעני ונתן לו מבטל הצית ונתן לו ובלבד שלא יטול מזה ויתן לזה: רשויות דאורייתא**. כגון רשות רבים ויחיד: **דרבנן**. חלירות דרשות יחיד ויחיד הוא ומדרבנן הוא דאסור: **ולידו אחד שוה לארץ**. כלומר גבוה הוא מן האחת ונמוך הוא לחברתה כגון שקרקעיתה של זו גבוהה. כל כמה ללא גבוה י' קרי ליה שוה לארץ: **נוטלין אטו**. והעלות וההוריד מעליו ומצידו אסור: **חריץ**. על פני אורך החצירות מבדיל בין זו לזו הוי מחילה והיינו מקום פטור (ע"ב ע"ד) ובלבד שלא יחליפו. דלא לימרו דקא מעיל מרשות הרשות היחיד ואפי' למשיך לרשות היחיד ואפי' למשיך הלאה בשבת (טו). והר"ם משל תורה. יותר ממה שפסקה תורה להצדיק (ובחיים א"ק). פנה. אהיה שלל בשלה כל זכרה וטומינן בתבן להטמיל ותבן מוקלף הוי לטע' שאין (שבח קכ"ב). אם מגולה מקצהה. שיכל לאחזה מן מקום המגולה, אפילו מעט מן הגז ליה, שאין לטול להגיה התבן אלף מניה מקום המגולה והתבן משטט ונפול (טו). הטומא לפת. להטמיל בקרקע שכן דלכו (שבח קכ"ב).

מקום שאין בו ארבעה על ארבעה. עומד בין רשות היחיד לרשות היחיד לא רשות חלופה נפשה הוא ובטל להכא ולהכא, והיינו מקום פטור (ע"ב ע"ד) ובלבד שלא יחליפו. דלא לימרו דקא מעיל מרשות הרשות היחיד ואפי' למשיך לרשות היחיד ואפי' למשיך הלאה בשבת (טו). והר"ם משל תורה. יותר ממה שפסקה תורה להצדיק (ובחיים א"ק). פנה. אהיה שלל בשלה כל זכרה וטומינן בתבן להטמיל ותבן מוקלף הוי לטע' שאין (שבח קכ"ב). אם מגולה מקצהה. שיכל לאחזה מן מקום המגולה, אפילו מעט מן הגז ליה, שאין לטול להגיה התבן אלף מניה מקום המגולה והתבן משטט ונפול (טו). הטומא לפת. להטמיל בקרקע שכן דלכו (שבח קכ"ב).

ור' יוחנן אמר אם יש כמות ד' ויש עליו פירות, עולין בני ארץ מחזרו זו לחצר זו ואוכלין שם. ואם אין בו ד' אפי' אם אינו להעלות בו מעלין. ר' יוחנן לטעמיה, דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ולבלבד שלא יחליפו זה מזה. ואמרינן וכי רב לית ליה את דר' יוחנן. אבל שפיראיתא סברא ברשויות דאורייתא כגון רשות היחיד ורשות הרבים, אבל ברשויות דרבנן כגון זה הכותל לית ליה, ודבריהם חכמים עשו חיזוק לדבריהם יתר משל תורה, לפיכך אמר אסור להזיז בו אפי' כמלא נימא. אמר רב נחמן כותל שבין שתי חצירות גבוה [י' ורחב ד',] וצידו אחד שוה לארץ [נתנין אותו

א) שם ח: ג) על ט. לקמן פה: פו. וקא: ג) [לקמן פה: ממונות טו. א) ז"ל ב' וכו' לקמן פג.]: ד) [לקמן פג.]: ט) שם. ו) [ס"ס]: ו) שבת קכ"ב. ח) כלאים פ"א מ"ט שבת: י) ק"ה. ט) ובכריתות שם: העלויות ומעשרי את העמורות].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עולין וכו' דטעמא דר' יוחנן דמשום וכו' וכו' להשתמש שם לא כלי' וכו' ו' נמקח: (ב) ד"ה ברשויות דרבנן צפרק כיצד כ"ב דף ק"ג: (ג) ד"ה כותל וכו' דמוך ד' אמות מיהא שרי: (ד) ד"ה הטומא וכו' וכו' נקטיה לענין וכו' אפי' לאפרושי מן:

מוסף רש"י

מקום שאין בו ארבעה על ארבעה. עומד בין רשות היחיד לרשות היחיד לא רשות חלופה נפשה הוא ובטל להכא ולהכא, והיינו מקום פטור (ע"ב ע"ד) ובלבד שלא יחליפו. דלא לימרו דקא מעיל מרשות הרשות היחיד ואפי' למשיך לרשות היחיד ואפי' למשיך הלאה בשבת (טו). והר"ם משל תורה. יותר ממה שפסקה תורה להצדיק (ובחיים א"ק). פנה. אהיה שלל בשלה כל זכרה וטומינן בתבן להטמיל ותבן מוקלף הוי לטע' שאין (שבח קכ"ב). אם מגולה מקצהה. שיכל לאחזה מן מקום המגולה, אפילו מעט מן הגז ליה, שאין לטול להגיה התבן אלף מניה מקום המגולה והתבן משטט ונפול (טו). הטומא לפת. להטמיל בקרקע שכן דלכו (שבח קכ"ב).

רבינו חננאל

ור' יוחנן אמר אם יש כמות ד' ויש עליו פירות, עולין בני ארץ מחזרו זו לחצר זו ואוכלין שם. ואם אין בו ד' אפי' אם אינו להעלות בו מעלין. ר' יוחנן לטעמיה, דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ולבלבד שלא יחליפו זה מזה. ואמרינן וכי רב לית ליה את דר' יוחנן. אבל שפיראיתא סברא ברשויות דאורייתא כגון רשות היחיד ורשות הרבים, אבל ברשויות דרבנן כגון זה הכותל לית ליה, ודבריהם חכמים עשו חיזוק לדבריהם יתר משל תורה, לפיכך אמר אסור להזיז בו אפי' כמלא נימא. אמר רב נחמן כותל שבין שתי חצירות גבוה [י' ורחב ד',] וצידו אחד שוה לארץ [נתנין אותו

אתמול בגחלים ועכשו כבו ומ"מ מוקלץ הן. אבל לא כבו לא דמתוך שנהפכים מכבה את (ט) התחטות ומצדדין את העלויות כדאמרין בכריתות (דף ק"ג): **דאית ליה אונגים**. כעין ספלים שלנו דעכשו עפר מונח עליהן והוי מוזח עפר ממקומו ודומה לתופר: **הטומא**. מקצת תוספת קאמר דאין צריך לעשר הואיל והוי מתקנים מקודם לכן ודוקא נקט הטומא אצל חס' שמקצת